

החוג והאוניברסיטה, בתגובותיהם עד כה, נזהרו מאוד בכבודו של ברץ, והקפידו להגיב באופן מינורי מאוד. בימים כתיקונם, אני חושב שזהו הטון הנכון לתגובות כאלה. אבל הימים אינם עוד כתיקונם. ואני חושב שגם אחרי תגובתו של פרופ' הד (שהיא, אין צורך לומר, מדוייקת לחלוטין) עדיין נותר חלק חשוב מן התמונה בלתי גלוי. אז עליי להוסיף את הדברים הבאים.

החוג ממנה אנשים למשרות חוקר (שהן המשרות התקניות היחידות לאיש סגל בכיר) כמעט רק על יסוד מצויינות מחקרית. כמוכן, תיתכנה טעויות בהליך שבו מנסה החוג (והפקולטה, והאוניברסיטה) לברר איכויות מחקריות, או פוטנציאל מחקר, של מועמדים/ות שונים/ות. אבל העובדה המדהימה ביותר בכל הסיפור שלפנינו הוא שכאן לא רק שאין מדובר בטעות – כאן מדובר במקרה שבו חוזקם של התיקים הרלבנטיים כה רחוק זה מזה, עד שאין חוקר רציני בעולם שהיה מוכן להניח באותה ערימה את שני התיקים (של ברץ, ושל החוקר שמונה). הנה מספר הבדלים (איני מפרט יותר מפאת הצורך לשמור על רוב הפרטים כאן חסויים):

- לברץ אין ולו פרסום אקדמי אחד. בכך היה די כדי שלא יוכל להתמנות, וזאת אפילו היה עודף תקנים, והוא היה המועמד היחיד. בהינתן שאין לו פרסומים, גם אילו החוג היה מתייצב מאחוריו פה אחד, מינויו לא היה עובר בפקולטה. וגם אילו היה עובר בפקולטה, לא הייתה הנהלת האוניברסיטה מאשרת אותו.
- למועמד שזכה (שאני גאה בכך שהיום הוא כבר עמית שלי) יש פרסומים, אחד מהם בכתב עת מהמשוכחים בעולם – כתב עת שיש חוקרים בתחום שמוציאים את ימיהם מבלי שהצליחו לפרסם בו ולו פעם אחת.
- תיק נבחן גם על פי ההמלצות שבו. המלצות נבחנות על פי המעמד המחקרי של הממליץ/ה, ועל פי תוכנו (עד כמה הן מתלהבות, וכולי). למועמד שנבחר יש המלצות מתלהבות באופן חריג מגדולי עולם ממש בתחום. לברץ יש המלצות מאנשים שמעמדם המחקרי אינו דומה.
- מועמדים נבחנים גם על פי טיב התכנית בה למדו לדוקטורט. המחלקה שלנו אינה רעה, ואני מקווה שתהיה טובה יותר בעתיד (כך יהיו הדברים אם ורק אם נמנה את החוקרים/ות הטובים/ות ביותר שנוכל להשיג, לא את מי שאחידים חושבים שהוא "הממשיך הטבעי" או "היורש" של פלוני). אבל המחלקה שלנו אינה מובילה ברמה הבינלאומית, ודאי לא בפילוסופיה עתיקה. המחלקה בפרינסטון היא ודאי מחמשת הטובות בעולם, והתכנית של פרינסטון בפילוסופיה עתיקה היא ככל הנראה הטובה בעולם ("ככל הנראה", כי בודדים טוענים שלימודי פילוסופיה עתיקה באוקספורד מתחרים באיכותם עם תכנית זו). אם מגיע מועמד שלמד שם, עם המלצות של בכירי האנשים שם, שאומרים עד כמה הוא חריג באיכויותיו כחוקר אפילו בהשוואה לשאר התלמידים/ות שהם לימדו שם לאורך שנים, זהו, כמוכן, שיקול רציני.

כל מי שעניו בראשו ושמיין מעט בהלכות מינויים אקדמיים מבין, אם כן, שהטענה כאילו אין הבדל מחקרי של ממש בין שני התיקים מגוחכת על פניה. הטענות של ברץ בעניין זה עשו אותו בימים האחרונים למשל ולשנינה בעיני הקהילה הפילוסופית בארץ.

אבל הדברים גרועים עוד יותר מכך. שהרי לא היו רק שני מועמדים למשרה הרלבנטית. החוג ערך מכרז בפילוסופיה אנליטית ו/או יוונית. ניגשו מועמדים רבים (ארבעה עשר, מתוכם כשישה בפילוסופיה יוונית). ברץ לא דורג שני, או שלישי, או רביעי בשום פורום. לרבים מאוד מהמועמדים/ות היה רקורד מחקרי משמעותי. אבל לא לברץ. וכפי שחלקכם כבר יודעים, נערך מכרז בפילוסופיה יוונית גם באוניברסיטת בן-גוריון השנה, ובה ברץ לא הגיע אפילו לשלב הסופי (שכלל – שוב, רק בפילוסופיה יוונית – שלושה או ארבעה חוקרים).

אבל רגע, האם אין אנו חבים חובה מיוחדת כלפי ברץ, בוגר החוג שלנו? החוג שלנו רואה מחוייבות לסייע לתלמידיו ככל האפשר. אבל ההצעה שהחוג – בבואו למנות חוקרים/ות – צריך לשיקול שיקולים מהסוג של מי-הוא-יורש-של-מי או מי-תרגל-כאן-כמה-שנים-והיה-פופולרי היא פשוט הצעה מגוחכת. יידע ברץ, ויידעו תומכיו, ויידעו כל תלמידי החוג העתידיים, ויידעו כל המועמדים העתידיים למשרה בחוג, שהחוג ימנה אנשים אך ורק על פי יכולות מחקריות. אין שום מניעה למנות תלמידה של החוג, אם היא המועמדת הטובה ביותר. ואם יש מועמדת שלא למדה בחוג, והיא טובה יותר, היא תמונה. אנחנו מחוייבים לקריטריונים של מצויינות. קשה להאמין שבימים האחרונים מבקרים אותנו על כך שאיננו מוכנים להיות נפוטיסטים ולהעדיף אנשים "מבפנים".

רגע, מדוע אי אפשר היה "לחכות" לברץ, שודאי יפרסם במקומות משובחים בשנים הקרובות? ראשית, משום שאין שום "ודאי" בעניינים האלה. בשלב זה – שלב שבו לחוקרים רבים כבר יש פרסומים משמעותיים תחת ידם – אין לברץ ולו פרסום אחד. כלל לא ברור באיזו מידה מעיד התיק של ברץ על פוטנציאל מחקרי. אבל ברור לגמרי שתקנים של רבים מהמועמדים האחרים מעידים גם מעידים על פוטנציאל כזה (שלעתים כבר החל להיות ממומש). שנית, משום שהחוג מחויב למנות את החוקרים הטובים ביותר שהוא יכול למנות, לא לחכות לאיש. והייתה לנו הזכות למנות הפעם מועמד מצוין ממש שגם כך התלבט בינינו לבין אפשרויות אחרות. המתנה הייתה מביאה לאיבודו. ושלישית, משום שכשזה מגיע למינויים לחוג אין כל חובה מיוחדת כלפי ברץ לחזק את מועמדותו על פני מועמדים אחרים. כשזה מגיע למינויים, יש לנו רק מחויבות אחת – למנות את החוקר הטוב ביותר. מצער שצריך לשוב ולומר זאת. וכמובן, יש גם מקרים אחרים של בוגרים/ות מוערכים/ות מאוד בחוג, שבהעדר רקורד מחקרי אין מחכים להם/. הטענה כאילו יש כאן חריג מכוון אישית נגד ברץ היא פשוט שקר.

רגע, ומה על הוראה? הוראה פופולרית – אפילו מצטיינת – אינה שיקול מרכזי בקבלה לעבודה באוניברסיטת מחקר כשלנו. הוראה היא אלמנט חשוב בעבודתנו, ויש לו השפעה (לעתים מכרעת) על קצב קידום של חוקרים. ואם ידוע שמועמד כלשהו הוא מורה בעייתי במיוחד, זה עשוי למנוע את מינויו. אבל הוראה לבדה – פופולרית ככל שתהיה – לעולם אינה טעם מספיק למינוי בתקן של חוקר. יתרה מזאת, ההוראה שמתאימה לאוניברסיטה היא "הוראה מחקרית", כלומר הוראה שיוצאת נשכרת בין השאר מכך שהמורה היא חוקרת שמקדמת את הידע בתחום. הוראה טובה באמת באוניברסיטה דורשת איכויות מחקריות. אבל על כל פנים, כשזה מגיע למינויים, שום דבר לגבי הוראה אינו גובר על הצורך למנות את טובי החוקרים.

רגע, אז למה לא לתת לו להמשיך כעמית הוראה ("מורה מן החוץ")? המשאבים שעומדים לרשות החוג למימון של עמיתי הוראה מוגבלים ביותר. באופן טבעי, הדרך הנכונה לנצל משאבים אלה תלויה בין השאר בהרכב הסגל הפנימי (כלומר, אנשי הסגל במינוי תקני של חוקר/ת), כך שיש להעסיק עמיתי הוראה בנושאים בהם אין מומחים מקרב הסגל הפנימי. אנחנו זכינו למנות כחוקר אדם מצויין בפילוסופיה יוונית. כתוצאה מכך, הקצאת המשאבים לעמיתי הוראה לתחום זה ירדה מאוד בסדר הקדימויות שלנו. זה הכל.

ואגב, מדוע זה נזדעק ברץ נגד החוג באוניברסיטה העברית ולא נגד החוג בבאר-שבע? הרי אם הוא מועמד נפלא כל כך, וגם שם הוא לא דורג בין המועמדים המובילים, כנראה גם שם מדובר בשיקולים פוליטיים, במאפיה, באנשי סגל אנטישמיים? כפי שאמרתי, ייתכן שברץ סבור (או לפחות חשב שיוכל לשכנע אחרים בכך) שהחוג באוניברסיטה העברית חב לו חובת מינוי מיוחדת כלשהי. אלא שהחוג ימנה את המועמד הטוב ביותר, ללא כל התחשבות בשיקולים זרים כאלה. אבל אני חושש שיש עוד סיבה שבגללה מנהל ברץ את המסע הזה נגד החוג שלנו ולא נגד עמיתינו מדרום. אצלנו הוא יכול להשתמש בכס.

וזה אולי הנקודה הכאובה ביותר בכל הפרשה הזו. ברץ מנהל מסע הכפשות מניפולטיבי מאין כמותו, ורבים מכם נופלים ברשתו. זה בסדר גמור לציין – אפילו לחתום על עצומה שמציינת – כמה אהבתם והערכתם אותו כמורה. אבל חלק מהדברים שנאמרים בימים האחרונים הולכים הרבה מעבר לכך. אני מניח שחלקכם – אולי רובכם – תמי לב לחלוטין כאן. אולי פשוט לא ידעתם את העובדות לעיל (או חלק מהן), ובודאי קשה לכם להאמין שהמורה הפופולרי והמוערך שלכם (שיודע ידוע היטב את הדברים לאשורם) מנצל אתכם באופן חסר בושה שכזה.

אין לי אשליות. תוכנו של מכתב זה יימצא בקרוב באתרים שונים (אין לי בעיה עם זה, אגב). התגובות תדברנה על המרצה השמאלן (סרבן, אנטישמי, עוכר ישראל) שממשיך את מסע ההתנכלות לעילוי הציוני. מי שהעובדות לא מעניינות אותו לא יתעניין בעובדות. אבל הרי רובכם כן מתעניינים/ות בעובדות. האם לא הגיע הזמן לפקוח עיניים?

תודה,

דוד אנוך